

PRÁCE TERITORIÁLNÍCH ŠTÁBŮ ZA VÁLKY

Spolehlivá obrana každého socialistického státu i celého socialistického společenství je závislá nejen na ekonomickém, politickém, vojenském a morálním potenciálu každého socialistického státu a celé socialistické koalice, ale také na dosaženém stupni vědeckého myšlení a připravenosti celého systému řízení k obraně socialismu. Jestliže XV. sjezd KSČ stanovil pro všechny orgány státu, aby řešily s větší koncepčností a důsledností otázky zvyšující úroveň řídicí práce, aby zdokonalovaly režimy řízení s cílem přesnějšího vymezení funkce a odpovědnosti všech řídicích článků, pak tento požadavek bude platit dvojnásobně pro všechny řídicí články za války.

Problematika řízení státu za války se proto zákonitě stává předmětem trvalého zájmu teorie i praxe všech řídicích orgánů. Je to proto, že řízení obrany státu je velmi složitý a rozvětvený systém, ve kterém jsou organicky spojeny zákonitosti a principy řízení socialistické společnosti v celku i v jednotlivých oblastech, zvláště ve vojenské oblasti. Řízení složitých situací na teritoriu za války si přímo vynucuje přísnou centralizaci a zavádění vědeckých metod řízení a velení.

V celkovém systému řízení státu za války budou hrát důležitou úlohu teritoriální štáby všech stupňů velení (štáby vojenských okruhů, místních vojenských správ apod.). Tato skutečnost je objektivně dána celkovou úlohou a posláním armády za války. To vyvolává u teritoriálních štábů požadavek, aby neustále usilovaly o vytvoření si uceleného systému nejefektivnějších forem práce, který by měl být maximálně sladěn s ostatními systémy řízení na teritoriu.

Stejně jako u polních štábů musí i u teritoriálních štábů celý tento systém práce odpovídat kromě spolehlivosti a přesnosti i dalším specifickým požadavkům, hlavně musí zabezpečovat pevnost, rozhodnost a operativnost. Rychlé řešení složitých situací, které se mohou v průběhu války na teritoriu vytvořit, bude od teritoriálních štábů vyžadovat takových metod práce, které musí být založeny na vysoké iniciativě a skutečně tvořivému přístupu k celému plánovacímu a rozhodovacímu procesu.

K metodě práce teritoriálních štábů

Co bude v rozhodující míře ovlivňovat plánovací a rozhodovací proces teritoriálních štábů za války?

1. Bude to hlavně přednostní zabezpečování požadavků a potřeb polních vojsk, pokud povedou bojovou činnost ve stejném zájmovém prostoru a nebo budou rozmístěny na teritoriu příslušného teritoriálního štábu. Jde o udržování těsné součinnosti mezi těmito štáby.

2. Plánovací a rozhodovací proces teritoriálních štábů budou na všech stupních velení ovlivňovat usnesení příslušných stupňů Rad obrany, které budou pro teritoriální štáby závazné.

3. Metodiku práce teritoriálních štábů bude dále ovlivňovat sladění jejich metodik práce s ostatními orgány na teritoriu. Trvalé udržování nepřetržité součinnosti s těmito orgány, zvláště s orgány ministerstva vnitra, dopravy, spojů a zdravotnictví. Její pečlivá organizace vystupuje v současných podmínkách obrany teritoria zvlášť do popředí. Vyplývá to z rostoucích závislostí všech orgánů řízení na teritoriu při řešení složitých situací.

4. Důležitým činitelem, který bude ovlivňovat plánovací a rozhodovací proces teritoriálních štábů bude celkový stupeň vybudování a připravenosti informačního systému na teritoriu. Tento systém by měl být schopen zabezpečit rychle a přitom s největším koeficientem použitelnosti potřebné informace, které by umožňovaly rozhodování co nejpřesněji a v co nejkratším čase. To tedy znamená, že by celá struktura tohoto systému informací měla být vybudována v souladu s celkovou informační strukturou ostatních orgánů řízení na teritoriu. Každý řídicí stupeň by měl mít zajištěný plynulý a pokud je to možné optimální přísun informací.

Vytvoření takového systému bude nezbytně vyžadovat vybudování jednotné sítě telekomunikačních přenosových kanálů a zapojení výpočetní techniky všech orgánů řízení na teritoriu do tohoto systému.

5. Dále bude metodiku práce teritoriálních štábů značně ovlivňovat připravenost základních programů a podkladů pro výpočetní techniku a připravenost důstojníků těchto štábů. Musí být schopni rychle zadávat požadavky podle změn situace na teritoriu, aby mohla nové nebo doplňující podklady výpočetní technika okamžitě zpracovat. Racionální využití výpočetní techniky i ostatních mechanizačních prostředků bude i u teritoriálních štábů podstatně zkracovat čas nejen pro přípravu podkladů k rozhodnutí, ale bude značně ovlivňovat objem, obsah i metodu práce celého plánovacího a rozhodovacího procesu.

6. Plánovací a rozhodovací proces bude značně ovlivňovat čas, který budou mít teritoriální štáby k dispozici na řešení hlavně složitých situací. Požadavek zkracování času v plánovacím procesu se i u teritoriálních štábů stává obecnou tendencí ve zdokonalování metod práce. I zde bude plně platit, že čím méně času bude vynaloženo na plánovací a rozhodovací proces, tím více času zbude vykonavatelům k realizaci rozhodnutí.

7. V neposlední míře bude plánovací a rozhodovací proces teritoriálních štábů ovlivňovat profesionální připravenost velitelů i ostatních důstojníků těchto štábů. Správné rozdělení funkčních povinností a vysoká organizovanost celodenního pracovního režimu bude důležitou podmínkou pro přesnou a organizovanou práci teritoriálních štábů za války.

Z toho můžeme učinit závěr, že nedostatek času na plánovací a rozhodovací proces spolu se zvětšením objemu práce bude vyžadovat zásadní změny

v metodách práce velitelů a teritoriálních štábů. Půjde hlavně o zkrácení a zkratitelnost jejich plánovacího a rozhodovacího procesu.

Uvedené skutečnosti si přímo vynucují, aby základem metodiky práce teritoriálních štábů za války, zvláště při řešení složitých situací, se stala **metoda souběžného plánování**. Souběžné plánování by mělo zakotvit v metodách práce teritoriálních štábů hlavně při řešení náhlých změn situace na teritoriu, kdy bude málo času na přípravu rozhodnutí i jeho realizaci.

Podstata souběžného plánování bude u teritoriálních štábů spočívat v tom, že podřízené stupně i ostatní orgány řízení na teritoriu se budou připravovat k přijetí rozhodnutí na základě předběžných nařízení nadřízených stupňů. Dosavadní zkušenosti ze souběžného plánování polních štábů ukázaly, že tato metoda práce zkracuje dobu od zahájení plánovacího procesu až k realizaci rozhodnutí 2–3krát.

Aby se metoda souběžného plánování mohla plně realizovat i u teritoriálních štábů, bude třeba u nich prosadit:

- přesný a přísný režim práce na všech stupních velení (horizontálně i vertikálně), založený na přesně vymezené činnosti jednotlivců a přesně sladěné a vysoce organizované práci celých kolektivů;

- soustředění hlavního úsilí velitelů a celých štábů na řešení hlavních úkolů;

- vysokou operativnost při řešení všech ostatních úkolů a vytvoření širokého prostoru pro řešení těchto úkolů;

- promyšlené stanovení funkčních povinností jednotlivcům s maximálním využitím jejich specializace;

- vymýcení jakýchkoli abstraktních informací z informační činnosti. Připouštět jen konkrétní informace k dané situaci a konkrétní návrhy na její řešení;

- maximální využití výpočetní techniky pro operačně taktické propočty a různé kalkulace;

- využívání formalizované dokumentace na všech stupních velení.

K metodě souběžného plánování

Je pochopitelné, že nemohu dát na metodu souběžného plánování jednu šablonu. Metodika práce bude kromě kvalit velitele a štábu záviset na podmínkách situace, hlavně na její složitosti. Velitel teritoriálního štábu by měl při hodnocení situace vyslyšet jen krátké návrhy nebo závěry příslušných náčelníků k vybraným otázkám. Může posuzovat jen některé méně jasné otázky dané situace a seznamovat se s potřebnými propočty. Velitel si již v průběhu hodnocení situace musí současně dělat potřebné závěry a postupně si připravovat zámysl nastávající činnosti. Zámysl by měl tvořit základ rozhodnutí. Chci zdůraznit, že velitel teritoriálního štábu musí mít vždy na paměti původní záměr obrany teritoria.

Přesto, že nemůžeme stanovit šablonu na každou situaci, chtěl bych nastínit jednu z možných variant metody souběžného plánování.

K obsahové stránce metody souběžného plánování:

1. Obdobně jako u polních štábů by si měl velitel teritoriálního štábu ujasňovat úkol (zámysl) nadřízeného štábu a usnesení příslušného stupně Rady obrany (pokud u dané situace budou vydány). Toto ujasnění má za cíl, aby velitel teritoriálního štábu správně pochopil v celé souvislosti cíle a úkoly

obranu teritoria v dané situaci, správně se mohl orientovat v zámyslu nadřazeného i Rady obrany a mohl tak přijmout reálné rozhodnutí.

2. V dalším půjde o časovou kalkulaci k řešení dané situace a upřesnění obsahové stránky potřebných informací. Podle stanovené časové posloupnosti bude pak nutné řídit celou nastávající činnost.

3. Důležitou činností bude zhodnocení situace na teritoriu. Půjde o závěry hlavně k těmto otázkám:

- jaký může mít vliv činnost nepřítele (včetně letectva a možného použití zbraní hromadného ničení) na další vývoj situace na teritoriu;

- možnosti a způsoby likvidace např. vzdušných výsadek, průzkumných oddadů nebo diverzních skupin na teritoriu;

- možný vývoj situace polních vojsk na teritoriu, jaká opatření jsou požadována nebo je možné předvídat v jejich prospěch, které součinnostní problémy bude třeba se štáby polních vojsk řešit apod.;

- morálně politický stav obyvatelstva na teritoriu, jeho ztráty a možnosti dalšího doplňování polních vojsk;

- jaká opatření třeba učinit ihned nebo plánovat k situaci, která vznikla v zamořených nebo zatopených prostorech;

- narušení komunikační sítě na teritoriu, jaká opatření třeba ihned přijmout k plánovaným přesunům polních vojsk a jaká opatření bude třeba navrhnout příslušným resortům státní správy k obnově komunikací;

- narušení spojení na teritoriu, jaké opatření třeba přijmout v oblasti vojenské a co navrhnout pro civilní oblast;

- stav zničení (rozboření) důležitých objektů na teritoriu pro potřeby ozbrojených sil (produktovody apod.); jaká opatření třeba navrhnout k jejich obnově;

- situace a ztráty vlastních vojsk na teritoriu, opatření k obnově jejich bojeschopnosti, možnosti jejich použití k řešení dané situace;

- jak bude třeba řešit požadavky polních vojsk nebo resortů státní správy.

Pokud půjde o hodnocení situace, kdy budou použity zbraně hromadného ničení, pak pochopitelně rozhodující otázkou hodnocení situace budou otázky odstranění následků hlavně jaderných úderů. Výše uvedené otázky budeme posuzovat hlavně z tohoto pohledu.

4. Dopracování a vyhlášení zámyslu, na kterém se musí podílet všichni hlavní funkcionáři teritoriálního štábu, kteří mohou veliteli přímo vyjádřit svůj názor na jeho řešení a přednést svoje vlastní návrhy. Zámysl by měl veliteli teritoriálního štábu vyplynout z ujasnění úkolu a zhodnocení situace na teritoriu. Veliteli by měla být naprosto jasná vzájemná závislost situace polních vojsk na řešení situace na teritoriu z hlediska celkové obrany teritoria. To bude klást na velitele i ostatní hlavní funkcionáře teritoriálních štábů vysoké požadavky hlavně z hlediska předvídání možného vývoje situace na teritoriu v několika příštích dnech.

Možný obsah zámyslu:

- jaká je vojenskopolitická situace na teritoriu a její možný vývoj na příští den (nebo další dny);

- jaká opatření učinit ve prospěch polních vojsk — časově i prostorově;

- jaká opatření přijmout k odstranění následků po úderech zbraní hro-

maďného ničení hlavně k obnově narušené komunikační a spojovací sítě, důležitých objektů pro potřeby ozbrojených sil;

— jaká opatření přijmout k zabezpečení operačních přesunů na teritoriu časově i prostorově (bude-li vyžadovat situace);

— úkoly podřízeným štábům, svazkům, útvarům a zařízením.

5. V dalším bude třeba připravit a vydat předběžná nařízení podřízeným štábům, svazkům, útvarům a zařízením, aby mohly zahájit svoji vlastní činnost. Nejrychlejší formou jejich předání budou šifrovky nebo prostředky utajeného velení. Obsah těchto předběžných nařízení bude závislý na situaci a úkolech jednotlivých vykonavatelů. V každém případě musí být maximálně stručný a jasný. V předběžných nařízeních bychom měli uvádět pokyny nezbytné k přípravě a plnění nastávajících úkolů, doby a způsoby jejich plnění apod. Obsah předběžných nařízení nesmí v žádném případě prozrazovat zámysl nastávající činnosti na celém teritoriu.

K předávání předběžných nařízení využijeme typizované formy těchto nařízení. Bude mnohem rychlejší a snazší psát tato nařízení podle předlohy, ve které jsou již uvedeny stálé veličiny. Do ní pak rychle zapíšeme proměnné informace a pak snadno i pojítky předáváme vykonavatelům, protože ten má již stejný blanket se stálou částí předběžného nařízení. V tomto případě je zcela zbytečné obávat se šablony, poněvadž se značně zkracuje čas potřebný jak pro vyhotovení předběžného nařízení, tak i k jeho předání adresátu.

6. Vydání pokynů k organizaci součinnosti s polními štáby, příslušnými resorty státní správy, popř. i k důležitým a složitým problémům s podřízenými štáby, svazky nebo i útvary. Organizace součinnosti s uvedenými vojenskými i civilními orgány bude nejen nutná, ale bude důležitá hlavně proto, že úspěchu můžeme v soudobých podmínkách války dosáhnout jen při vysoké efektivnosti práce a součinnosti všech vykonavatelů, kteří se na plnění úkolů budou podílet.

7. Po této činnosti urychleně přistoupíme ke zpracování rozhodnutí (písemně i graficky). V této době velitel přednese svůj zámysl ke schválení u nadřízeného stupně velení. Písemná část rozhodnutí může obsahovat:

— úkol na příští den;

— zámysl;

— úkoly podřízeným štábům, svazkům, útvarům a zařízením;

— upřesnění úkolů k zabezpečení bojové činnosti vlastních vojsk a k ochraně důležitých objektů na teritoriu;

— upřesnění úkolů týlového, zdravotnického a technického zabezpečení;

— upřesnění organizace velení a spojení.

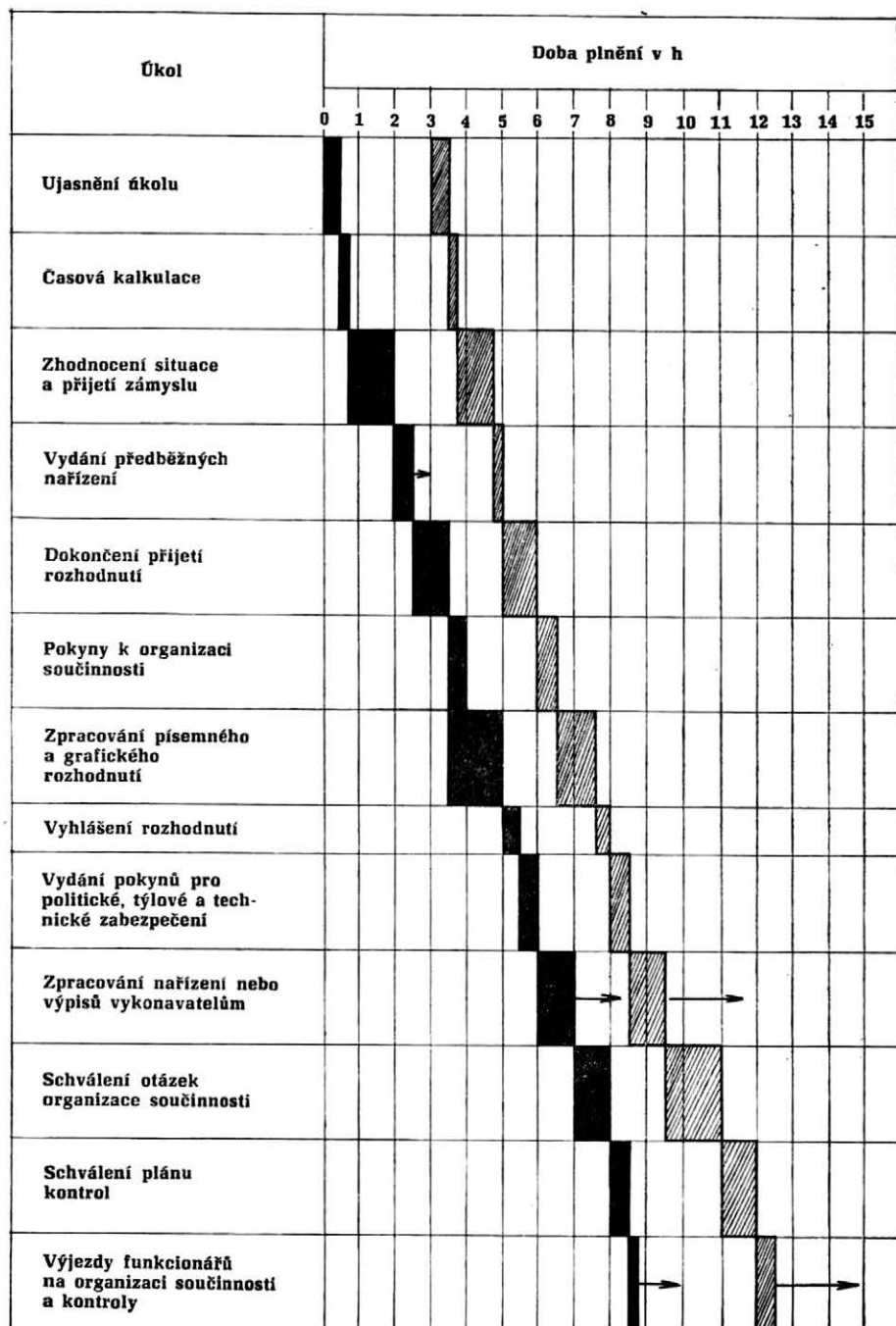
Obsah rozhodnutí bude pochopitelně záviset na řešení vzniklé situace. V rozhodnutí můžeme podle situace upřesňovat otázky mobilizačních úkolů, zabezpečování přesunů polních vojsk a další otázky. Velitel teritoriálního štábu přijímá ve všech případech rozhodnutí osobně a nese za ně plnou odpovědnost.

8. Vyhlášení rozhodnutí.

9. Vydání pokynů pro politické, týlové, technické a jiné zabezpečení.

10. Zabezpečení potřebných nařízení nebo výpisů z těchto nařízení vykonavatelům (nejlépe na formalizovaných dokumentech).

11. Schválení otázek k organizaci součinnosti vykonavatelům. Součinnost mohou organizovat operační skupiny a nebo i jednotlivci podle situace a důležitosti.

Tabulka 1

12. Schválení plánu kontrol k realizaci rozhodnutí. Výjezdy funkcionářů teritoriálních štábů na kontroly organizujeme podle pokynů velitele nebo náčelníka štábu na základě jednotného plánu. Důstojníci, kteří vyjíždějí na kontrolu musí být pečlivě připraveni k plnění svých úkolů a musí být schopni poskytnout praktickou pomoc na místě.

K časovému plnění úkolů z hlediska metody souběžného plánování uvádím v **tabulce 1** pro přehlednost jen dva stupně velení teritoriálních štábů — vojenský okruh (plně) a KVS (čárkovaně). Připomínám, že jde o jednu z možných variant, a to variantu, kdy půjde o závažné a dlouhodobě platné rozhodnutí. Časové plnění budeme vždy upřesňovat podle konkrétní situace. Při řešení situací v průběhu dne budou uvedené časy kratší.

Závěrem chci zdůraznit, že velení a řízení na teritoriu bude probíhat za zvlášť složitých podmínek, jež budou dány specifikou celkového systému řízení státu za války. Principy, formy i metody řízení v teritoriálních štábech musí oproti polním štábům respektovat širší celostátní vztahy, normy a požadavky.

Úkoly zabezpečení obrany socialistického státu jsou závislé na vzájemném spojení úkolů celé armády i celé společnosti. Tato skutečnost si vynucuje stále zdokonalování stylu a metod práce teritoriálních štábů, které budou za války bezesporu jedním z nejdůležitějších článků řízení na území státu. Půjde přímo o vědeckou organizaci práce, zvláště při shromažďování, analýze a zobecňování údajů o situaci na teritoriu, plánování další činnosti, předávání úkolů podřízeným a při všestranném zabezpečování a kontrole vydaných rozkazů a nařízení.

Jednou z metod, která může zvýšit operativnost a rozhodnost v práci teritoriálních štábů, je metoda souběžného plánování. Při omezeném času na plánovací a rozhodovací proces to může být metoda, která může i u teritoriálních štábů zabezpečit současnost i paralelnost rozhodovacího procesu na všech stupních velení teritoriálních štábů.